

УДК 378.091.3-051:[7.05:63]
DOI: 10.15587/2519-4984.2018.126193

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ-КОНСТРУКТОРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

© А. Ю. Семенюк

У статті визначено та обґрунтовано основні педагогічні умови реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів у процесі професійної підготовки. Розкрито сутність художньої культури майбутніх художників-конструкторів. Охарактеризовано модель формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів у процесі професійної підготовки. Сформульовано роль педагогічних умов у реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів у процес професійної підготовки

Ключові слова: культура, дизайнери, методика, модель, компонент, підготовка, процес, умова, структура, художники

1. Вступ

Сучасний динамічний розвиток українського суспільства, радикальні зміни у соціально-економічній, інформаційній, науково-технологічній, культурній сферах життєдіяльності соціуму підвищують рівень вимог до майбутніх фахівців мистецьких професій, зумовлюють появу гострих питань щодо професійної підготовки майбутніх спеціалістів, які не лише мають володіти необхідними знаннями, вміннями, навичками, спроможністю швидко адаптувати до нових умов, але й мати розвинену художню культуру, як складне утворення особистості, що включає сукупність художніх здатностей у мистецькій галузі, усвідомлені почуття, мотиви художньої діяльності, готовність до реалізації творчого потенціалу через гармонійне перетворення дійсності та внутрішнього світу для продуктивного здійснення навчальних і професійних функцій. Саме художники-конструктори, володіючи розвинутою художньою культурою, спроможні перетворювати дійсність, удосконалювати її, досягаючи універсальності в праці, гармонізації змісту, форм творів мистецтва, художніх образів. Тому в останні роки все більше постає питання щодо підвищення рівня художньої культури фахівців мистецьких спеціальностей у процесі професійної підготовки, яке має реалізуватися через створення педагогічних умов реалізації моделі формування досліджуваного явища.

2. Літературний огляд

Проблема формування художньої культури майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки стала предметом наукових розвідок дослідників різних підходів. Представники аксіологічного підходу [1] формування художньої культури майбутніх фахівців вбачають у пізнанні цінностей творчості, розвитку емоційно-почуттєвого сприймання. Дослідники компетентнісного підходу [2] у формування художньої культури включають аналіз технологічного процесу, створення професійно-ціннісної інформації. Науковці особистісного підходу [3] вважають, що формування художньої культури майбутніх фахівців

ґрунтується на розвитку особистісних характеристик. Майстри культурологічного підходу [4] вважають, що формування художньої культури відбувається через творчу самореалізацію, всебічне розкриття талантів. Фахівці інтегрального підходу [5] стверджують, що формування художньої культури має ґрунтуватися на ідеях особистісного, культурологічного, технологічного підходів, принципах інтеграції, професійної спрямованості.

Важливими є також наукові доробки, що містять опис структурно-функціональної моделі системи формування художньої культури майбутніх учителів праці засобами народного мистецтва [6]. Характеристику змістової складової процесу формування художньої культури майбутніх дизайнерів включає педагогічна програма формування художньої культури молоді, орієнтована на засвоєння особистістю художніх цінностей мистецтва [7].

Варто звернути увагу на виокремлення педагогічних умов формування художньої культури майбутніх фахівців. Прихильники особистісно-орієнтованого підходу [8] визначають такі педагогічні умови формування художньої культури майбутніх фахівців:

- поглиблення знань у сфері художньої культури;
- розширення культурного кругозору;
- розвиток творчої активності в досягненні змісту, особливостей різних культур;
- формування готовності до застосування отриманого досвіду освоєння художньої культури в майбутній педагогічній діяльності.

Науковці комплексного підходу [9] характеризують наступні педагогічні умови формування художньої культури майбутніх фахівців:

- розвиток творчої особистості студентів на основі міждисциплінарності та синтезу мистецтв;
  - урахування в освітньому процесі положень психопедагогіки;
  - створення та підтримка інформаційно-освітнього середовища у вищому навчальному закладі.
- Вищезазначені наукові здобутки дозволили визначити концептуальні основи процесу формуван-

ня художньої культури майбутніх фахівців. Проте відкритим залишається питання обґрунтування педагогічних умов реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів у процесі професійної підготовки, яке раніше не виступало предметом спеціального дослідження.

3. Мета та задачі дослідження

Обґрунтування основних педагогічних умов реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі:

1. Охарактеризувати особливості моделі формування художньої культури художників-конструкторів.

2. Виокремити та обґрунтувати педагогічні умови реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів.

4. Особливості моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів

Результати наукового пошуку проблеми формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів дозволили з'ясувати, що найбільш ефективною технологією формування досліджуваного явища є модель формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів, яка являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів, що характеризуються цілісністю, динамічністю, взаємозалежністю, та ґрунтується на представлених нижче положеннях.

Положення перше полягає в тому, що формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів слід розглядати як головну мету.

Друге положення визначає, що компетентнісний підхід [10] у дослідженні сприятиме формуванню художньої культури майбутніх художників-конструкторів, оскільки спрямовує професійну підготовку майбутніх фахівців на розкриття потенційних можливостей майбутніх фахівців.

Третє положення полягає в тому, що модель формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів ґрунтується на принципах, вимогах програмно-методичного забезпечення освітнього процесу, характеризується вибором форми організації професійного становлення художньої культури за виокремленими компонентами, виражається в розробленні критеріїв, показників, рівнів сформованості досліджуваного явища.

Четверте положення полягає в тому, що складові елементи моделі включають мету, завдання, методологічний, змістовий ресурси, технологічне забезпечення, організаційні форми, методи, які сприяють формуванню художньої культури у майбутніх дизайнерів.

Положення п'яте полягає в тому, що зміст методики формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів передбачає відбір науково обґрунтованих, структурованих знань із спецкурсу «Художня культура», інтерактивні методи навчання, які забезпечують умови для розвитку мотивації, ак-

тивізації творчої художньої професійної діяльності майбутніх дизайнерів.

Шосте положення ґрунтується на тому, що модель формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів, має передбачати: використання традиційних, інтерактивних методів навчання, моделювання художньої діяльності шляхом проектування, розв'язання професійних творчих завдань, зміст навчання має відповідати вимогам майбутньої професійної художньої діяльності дизайнерів.

Модель формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів включає цільовий, методологічний, змістовий, діяльнісний, результативний блоки.

Цільовий блок відображає мету, завдання щодо формування художньої культури майбутніх дизайнерів, вимоги до професійної компетентності майбутніх художників-конструкторів.

Методологічний блок моделі передбачає особистісний, компетентнісний, культурологічний, аксіологічний, інтегральний підходи до стратегії формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів, а також принципи формування досліджуваного явища.

Змістовий блок моделі формування художньої культури майбутніх дизайнерів відображає зміст, структуру художньої культури майбутніх художників-конструкторів та методику формування досліджуваного явища.

Діяльнісний блок моделі характеризує педагогічні умови формування досліджуваного явища в процесі професійної підготовки.

Результативний блок моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів демонструє ефективність, динаміку сформованості художньої культури майбутніх дизайнерів за допомогою виокремлених критеріїв, рівнів сформованості досліджуваного явища та досягнутих зрушень відповідно до поставленої мети.

5. Результати дослідження та їх обговорення

З метою ефективної реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів доцільно створити педагогічні умови, які, на нашу думку, характеризуються як чинники та обставини, що сприяють досягненню цілей професійної підготовки майбутніх дизайнерів, забезпечують готовність фахівців до художньої професійної діяльності на основі сформованості достатнього рівня художньої культури

До основних педагогічних умов реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів слід віднести:

- 1) розробку програми занять спецкурсу «Художня культура» із застосуванням тренінгових технологій, заснованих на активності, особистісній включеності студентів у освітній процес, спрямованих на розвиток художньо-образного мислення, творчої уяви;

- 2) поетапне становлення умінь виготовляти художні витвори від теоретичного осмислення сутності художньої культури до практичної реалізації художнього проекту;

3) залучення майбутніх художників-конструкторів до творчої художньої діяльності професійного спрямування з використанням комп'ютерних технологій.

Вважаємо за доцільне розкрити сутність кожної педагогічної умови більш докладно.

Розробка програми занять спецкурсу «Художня культура» із застосуванням тренінгових технологій, заснованих на активності, особистісній включеності студентів у освітній процес, спрямованих на розвиток художньо-образного мислення, творчої уяви, сприяє ефективній реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів. Така умова має забезпечувати не лише засвоєння професійних знань і вмінь, але й стимулювати розвиток професійної мотивації, емоційно-позитивного ставлення до художніх цінностей, творчих здібностей, самостійності у вирішенні творчих завдань, формування художньої культури майбутніх дизайнерів. Найбільш сприятливими для представлених завдань є програма спецкурсу «Художня культура», що включає комплекс занять, які ґрунтуються на тренінгових технологіях. Саме застосування тренінгових технологій у процесі навчання дозволяє розглядати діяльність викладача та студента як рівноправних суб'єктів освітнього процесу. Тренінгові технології є ключовим елементом системи інтерактивних методів навчання, прикладом яких є: робота в парах, трійках групах, метод «карусель», «мікрофон», незакінчені речення, мозковий штурм, «навчаючи – вчуся», кейс-метод, ділові, рольові ігри, метод «займи позицію», презентації. Застосування інтерактивних методів у процесі професійної підготовки майбутніх художників-конструкторів посилює взаємовплив учасників освітнього процесу через призму особистого художньо-естетичного досвіду, досвіду художньої діяльності, що забезпечує розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців як важливої складової художньої культури.

Важливою педагогічною умовою, яка дозволяє успішно реалізувати модель формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів є поетапне становлення умінь виготовляти художні витвори від теоретичного осмислення сутності художньої культури до практичної реалізації художнього проекту. Процес формування умінь виготовляти художні витвори варто розділити на три основні свідомо контрольовані етапи:

I етап – засвоєння узагальнених прийомів, дій, технік художньої діяльності загалом, створення художніх творів зокрема, усвідомлення особливостей художньої культури. На даному етапі процес засвоєння відбувається вербально. Саме вербалізація активізує мислення, конкретизує уяву, дозволяє відчувати художній витвір, представити, проаналізувати художню інформацію, усвідомити особливості художньої культури, знайти відповідні засоби, техніки виготовлення. Студенти осмислюють цей процес як певну сукупність та послідовність дій, виділяють та засвоюють системи орієнтирів, поопераційний склад дій та порядок їх виконання.

II етап – застосування конкретних прийомів, технік для виготовлення конкретного художнього

витвору. На даному етапі процес вербалізації набуває характеру коментування. Студенти реалізують умінь виготовляти художні твори через виконання окремих дій та операцій. Процес формування умінь потребує керування та контролю з боку фахівців, оскільки нестандартні умови можуть призвести до появи помилок. Уточнення та усунення характерних помилок дає можливість переходу до наступного етапу.

III етап – здатність до застосування умінь виготовляти художні витвори в умовах змін. Такими умовами змін можуть бути різноманітність стилів, напрямів, композицій, форм, матеріалів, технік тощо. Для усунення помилок та закріплення нового досвіду виготовляти художні твори слід підвищувати ступінь самостійності у роботі студентів над художніми витворами. Ефективність засвоєння набутих умінь необхідно представити у вигляді узагальненої моделі, що має охоплювати структуру діяльності, прийоми та дії, поопераційний порядок їх виконання [11].

Не менш значущою для формування досліджуваного феномена майбутніх дизайнерів є педагогічна умова, що передбачає залучення майбутніх художників-конструкторів до творчої художньої діяльності професійного спрямування з використанням комп'ютерних технологій.

Враховуючи те, що суспільство перебуває у постійному вирії науково-технічного прогресу, представлення, презентація, демонстрація, втілення художніх задумів із застосуванням комп'ютерних технологій стає звичайним зручним явищем. Комп'ютерна графіка все більше цінується та застосовується в усьому світі. Вивчення можливостей і технологічних тонкощів комп'ютерної графіки, а також широке застосування комп'ютерної графіки як допоміжного засобу стає невід'ємною частиною професійної освіти дизайнерів. Тому дизайнеру необхідно ще вмело використовувати комп'ютерну графіку, впевнено володіти комп'ютерними програмами, такими як: Windows, Paint Brush, Adobe Photoshop CS6, CorelDRaw X6, 3ds Max, AutoCAD, CorelDRAW, застосовувати Internet-ресурси, бази даних, матеріали мультимедіа (слайд-шоу, світлини, репродукції, ілюстрації, аудіо-фрагменти творів, відео-фрагменти, фрагменти кінофільмів, авторські розробки лекцій, схеми) [3].

6. Висновки

Отже, теоретичне узагальнення та новий погляд на розв'язання проблеми формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів дали підстави представити такі висновки:

1. Модель формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів, що характеризуються цілісністю, динамічністю, взаємозалежністю, ґрунтується на компетентісному підході, включає цільовий, методологічний, змістовий, діяльнісний, результативний блоки.

2. До основних педагогічних умов, що сприяють реалізації моделі формування художньої культури майбутніх художників-конструкторів слід віднести:

– розробку програми занять спецкурсу «Художня культура» із застосуванням тренінгових технологій;

– поетапне становлення умінь виготовляти художні витвори від теоретичного осмислення сутності художньої культури до практичної реалізації художнього проєкту;

– залучення майбутніх художників-конструкторів до творчої художньої діяльності професійного спрямування з використанням комп'ютерних технологій.

Література

1. Карпова С. М. Критерії та показники сформованості художньо-професійної культури майбутніх архітекторів // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2012. № 7-8. С. 8–13.
2. Крицька А. М. Психолого-педагогічні умови розвитку професійної компетентності майбутніх дизайнерів: дис. ... канд. психол. наук. Київ, 2012. 289 с.
3. Макар З. Ю. Вимоги до професійних знань і вмінь сучасних фахівців сфери дизайну // Науковий вісник Чернівецького університету. № 713. С. 108–116.
4. Радкевич В. О. Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю: монографія. Київ, 2010. 420 с.
5. Фурса О. Розвиток дизайн-освіти в Україні і зарубіжжі: історико-порівняльний аспект // Порівняльна професійна педагогіка. 2011. № 2. С. 112–124.
6. Богатирьова Г. А. Формування художньої культури майбутніх учителів праці засобами народного мистецтва: дис... канд. пед. наук. Кривий Ріг, 2007. 326 с.
7. Чистюхина Е. В. Формирование художественной культуры обучающейся молодежи в деятельности досуговых центров вузов: монография. Орел, 2016. 120 с.
8. Лазарев М. А. Освоение художественной культуры в профессиональном становлении современного учителя: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Москва, 2013. 25 с.
9. Бойчук В. М. Теоретичні і методичні основи художньо-графічної підготовки майбутнього вчителя технологій: дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2016. 873 с.
10. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти // Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2007. Т. 71. С. 3–8.
11. Гевал В. Й. Розвиток виконавських умінь у студентів музично-педагогічних факультетів педагогічних вузів в процесі індивідуального фортепіанного навчання // Актуальні питання мистецької педагогіки. 2011. № 1. С. 139–143.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Курлянд З. Н.
Дата надходження рукопису 27.02.2018*

Семенюк Антон Юрійович, викладач, Приватний вищий навчальний заклад «Одеський коледж комп'ютерних технологій «Сервер», Польський узвіз, 1, м. Одеса, Україна, 65026
E-mail: aus_od@meta.ua

УДК: 378.22+81'253(581+111)+81'246.2+377.35
DOI: 10.15587/2519-4984.2018.126004

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ АНГЛИЙСКОГО И КИТАЙСКОГО ЯЗЫКОВ В ВУЗАХ УКРАИНЫ

© **А. В. Попова**

Статья посвящается проблеме профессионально-педагогической подготовки будущих переводчиков английского и китайского языков в вузах Украины. В работе представлена авторская интерпретация терминов: «готовность», «подготовка», «профессиональная подготовка», «подготовленность»; проанализированы профессиональные качества переводчика английского и китайского языков в контексте современных украинско-китайских отношений; специфицированы компоненты готовности будущего переводчика английского и китайского языков к переводческой деятельности

Ключевые слова: *готовность, подготовка, профессиональная подготовка, подготовленность, переводчик английского и китайского языков*

1. Введение

Важность подготовки специалистов в области востоковедения исторически обусловлена – стабильными длительными отношениями Украины со странами Востока, экономическими и политическими предпосылками. Образовательная сфера в настоящее время интегрирует достижения практически всех отраслей науки и техники Китая, а культурная, в

свою очередь, – ассимилирует традиции и обычаи Китая в контексте национальной компоненты Украины. В связи с вышеупомянутым, наблюдаются тенденции к расширению списка специальностей по подготовке специалистов-синологов, к повышению заинтересованности молодежи в познании культурно-исторических ценностей и этнопсихологических особенностей стран и народов Востока, что приводит